

Phật giáo Hoà Hảo ở tỉnh Vĩnh Long

ĐÀO HUY QUYỀN^(*)

Phật giáo Hoà Hảo du nhập vào tỉnh Vĩnh Long vào năm 1945. Trước năm 1945, người dân Vĩnh Long vẫn ghi nhớ hình ảnh Đức Giáo chủ Huỳnh Phú Sổ đến Vĩnh Long khuyến nông. Trong những ngày thuyết pháp tại các địa điểm Vũng Liêm, Chợ Lách, Tam Bình... của Vĩnh Long, Đức Thầy Huỳnh Phú Sổ kêu gọi nông dân chăm lo việc đồng áng, khuyến khích mọi người sống phải lo tròn Tứ Ân như trong đường hướng giáo lí Phật giáo Hoà Hảo đã đề ra.

Trong thời gian trước năm 1975, một số người dựa vào chế độ Mỹ - ngụy, lợi dụng Phật giáo Hoà Hảo để hoạt động chính trị. Họ lôi kéo, kích động một số tín đồ Phật giáo Hoà Hảo chống lại cách mạng, trái với giáo lí của Đức Thầy đã dạy, làm ảnh hưởng đến nền đạo và sinh hoạt tôn giáo của nhân dân.

Trải qua nửa thế kỉ tồn tại, Phật giáo Hoà Hảo ở Vĩnh Long có những thăng trầm. Ngoài việc đôn đốc việc đạo, người tín đồ còn nhiệt thành chăm lo hoạt động từ thiện - xã hội cho cộng đồng. Có thể nói, đại đa số tín đồ Phật giáo Hoà Hảo tỉnh Vĩnh Long luôn gắn bó với dân tộc, có đóng góp nhất định trong hai cuộc kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ, cũng như trong chiến tranh bảo vệ biên giới Tây - Nam và công cuộc đổi mới hiện nay.

Sau đại thắng mùa xuân năm 1975, Đảng và Nhà nước ta đã có chính sách cụ thể, tôn trọng tự do tín ngưỡng, chăm lo cho cuộc sống vật chất và tinh thần người có đạo, trong đó có tín đồ Phật giáo Hoà Hảo. Hầu hết tín đồ Phật giáo Hoà Hảo tỉnh Vĩnh Long yên tâm sinh hoạt tín ngưỡng tôn giáo thuần tuý, tích cực lao động sản xuất, cải thiện đời sống, ngày càng tin tưởng sâu sắc vào sự lãnh đạo của Đảng. Tỉnh uỷ, Uỷ ban Nhân dân tỉnh Vĩnh Long luôn chỉ đạo các ngành, các cấp hướng dẫn, giúp đỡ tín đồ Phật giáo Hoà Hảo sinh hoạt tôn giáo đúng với giáo lí của đạo. Đó là việc tu tại gia, thờ cúng tại nhà, thực hiện "Tứ Ân" và "Tám điều răn cấm" nhằm gìn giữ đạo lí, thực hiện đoàn kết, thương yêu, giúp đỡ mọi người; tổ chức trang trọng các ngày giỗ Tổ, lễ khai đạo... Nhiều gia đình có công với nước, gia đình thương binh liệt sĩ được hưởng đầy đủ các chế độ chính sách của Nhà nước. Nhiều người trở thành đảng viên, cán bộ trong hệ thống chính trị các cấp ở địa phương.

Đối với những vùng có đồng bào theo Phật giáo Hoà Hảo, các chính sách về kinh tế xã hội như đầu tư phát triển sản xuất kinh doanh, xoá đói giảm nghèo,

*. ThS. Viện Khoa học Xã hội vùng Nam Bộ.

phòng chống lũ lụt, chăm sóc sức khoẻ, công tác giáo dục, xây dựng cơ sở hạ tầng, xây dựng các công trình phúc lợi công cộng... (điện, đường, trường, trạm) đều được Nhà nước quan tâm.

Trong những năm qua, nhờ thắng lợi trong công cuộc đổi mới, Đảng và Nhà nước luôn quan tâm chăm lo đến quyền lợi và chính sách tự do tín ngưỡng. Vì vậy, tín đồ các tôn giáo nói chung và tín đồ Phật giáo Hoà Hảo tỉnh Vĩnh Long nói riêng càng gắn bó với dân tộc, với sự nghiệp của toàn Đảng, toàn dân trong sự nghiệp thúc đẩy tăng trưởng phát triển kinh tế - xã hội, góp phần giữ vững ổn định chính trị, trật tự an toàn xã hội ở địa phương.

Quần chúng tín đồ cũng bày tỏ nguyện vọng đề nghị Đảng và Nhà nước có chính sách, chủ trương cụ thể giúp bà con được an tâm hành đạo và được công nhận tư cách pháp nhân như các tôn giáo khác. Họ mong có sách giảng để đọc, có băng giảng để nghe, có trần điều và ảnh Đức Thầy Huỳnh Phú Sổ để thờ, được tổ chức lễ khai đạo và được tham gia các sinh hoạt từ thiện - xã hội... Những ý nguyện chân chính của đông đảo tín đồ Phật giáo Hoà Hảo đã được Đảng và Nhà nước quan tâm và đáp ứng. Ngày 19/4/1999, Chính phủ ban hành Nghị định 26/99/NĐ-CP về các hoạt động tôn giáo, qua đó Phật giáo Hoà Hảo được phép thành lập Ban Đại diện các cấp. Đối với tín đồ Phật giáo Hoà Hảo tỉnh Vĩnh Long, đây là một sự kiện trọng đại. Nghị định của Chính phủ vừa ban hành, mấy chục nghìn đồng bào Phật giáo Hoà Hảo tổ chức múa lân ăn mừng ở nhiều địa điểm. Khi Pháp lệnh Tín ngưỡng, tôn giáo được ban hành, tín đồ Phật giáo Hoà Hảo ở đây cũng hồ hởi đón nhận.

Hai đạo sư Thái Văn Năm và Lê Văn Dũng đại diện cho tín đồ Phật giáo Hoà Hảo tỉnh Vĩnh Long được cử vào Ban Đại diện Trung ương ở An Hoà tự (An Giang). Thế theo nguyện vọng của đông đảo tín đồ và Ban Đại diện Phật giáo Hoà Hảo, Ban Tôn giáo tỉnh Vĩnh Long ra quyết định công nhận thêm 4 trợ lý đạo sự cấp tỉnh, nơi có đông đảo tín đồ Phật giáo Hoà Hảo.

Những nơi có đông tín đồ, Ban Đại diện cấp xã có từ 2 đến 3 người, nơi ít tín đồ có 1 người. Tỉnh Vĩnh Long có 7 huyện, thị xã có tín đồ Phật giáo Hoà Hảo, nhưng tập trung đông nhất là huyện Bình Minh. Toàn bộ 26/107 xã, phường trong tỉnh có tín đồ Phật giáo Hoà Hảo (35.000 tín đồ toàn tỉnh, riêng huyện Bình Minh có trên 24.000 tín đồ) đều có Ban Đại diện, với số lượng chức sắc cụ thể là 26 đại diện và 78 trợ lý đạo sự. ở huyện Bình Minh, từ khi Nhà nước công nhận tư cách pháp nhân đối với Phật giáo Hoà Hảo đến nay, có khoảng 30 - 40 gia đình gia nhập đạo. Hình thức nhập đạo cũng đơn giản. Người muốn nhập đạo chỉ cần báo với Ban Đại diện xã là có thể trở thành tín đồ. Nhưng Ban Đại diện cũng yêu cầu người nhập môn phải với ý thức tự do tín ngưỡng thuần khiết chứ không vì mục đích gì khác.

Về hình thức thờ tự, hiện nay Phật giáo Hoà Hảo ở tỉnh Vĩnh Long không có toà độc giảng, hội quán và chùa. Sinh hoạt tín đồ chủ yếu là đọc sách giảng, thờ cúng tại nhà. Các gia đình đều có cách bài trí bàn thờ giống nhau. Trên cùng giữa nhà là ban Tam Bảo, có treo Trần Điều, có lư hương, hoa và 3 li nước lã thể hiện cho sự thanh cao tinh khiết; phía dưới thờ Cửu Huyền Thất Tổ. Ngoài sân,

đối diện với bàn thờ ông bà trong nhà là bàn thờ Thông Thiên, cũng có 3 li nước, hoa và lư hương. Khi cúng, tín đồ đọc sấm giảng, vừa đọc vừa ngâm. Những ngày lễ lớn, tín đồ cúng chay trong nhà. Học tập theo lời răn dạy của Đức Thầy, nên sự thờ phượng của tín đồ Phật giáo Hoà Hảo khá đơn giản, bởi vì sự tin tưởng trong tâm hồn tốt hơn sự hào nhoáng bên ngoài. Nếu trong nhà quá chật chội, không cần phải đặt bàn thờ Thông Thiên và lư hương, bởi sự tu hành cốt ở đạo tâm. Thậm chí, nếu ai không có nhà cửa đàng hoàng, không có chỗ thờ phượng chu đáo thì đến giờ cúng chỉ vái thăm và niệm Phật.

Tín đồ Phật giáo Hoà Hảo luôn tôn kính những lời răn dạy của Đức Thầy, cảm thấy còn nặng nợ với non sông, đất nước, với tổ tiên, ông bà, cha mẹ, với đồng bào, xã hội... Họ ca tụng lí tưởng từ bi bác ái của đạo Phật, luật nhân quả do Đức Phật đề ra. Vì thế, tuy là tín đồ tu tại gia nhưng họ phát nguyện quy y, giữ gìn giới luật, năng coi kinh sách, tu tâm sửa tính, răn lòng, học Phật, tu nhân tích đức...

Nghiên cứu trường hợp huyện Bình Minh, nơi có số tín đồ Phật giáo Hoà Hảo lớn nhất tỉnh Vĩnh Long, cho thấy: số tín đồ Phật giáo Hoà Hảo, chiếm tỉ lệ 14,5% tổng số dân toàn huyện. Ban Đại diện cấp huyện có 7 người, cấp xã có 73 người. Tỉ lệ tín đồ Phật giáo Hoà Hảo trong toàn huyện là đảng viên và thành viên của ban ngành, đoàn thể các cấp chính quyền địa phương và cơ sở cụ thể như sau:

Hội Chũ thập đồ: 1.914 người, chiếm tỉ lệ 19,65%.

Hội Liên hiệp Phụ nữ: 3.194 người, chiếm tỉ lệ 23,34%.

Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh: 211 người, chiếm tỉ lệ 5,58%.

Đảng Cộng sản Việt Nam: 65 người, chiếm tỉ lệ 5,58%.

Nhìn chung, kết quả cuộc khảo sát tại huyện Bình Minh cho thấy tín đồ Phật giáo Hoà Hảo quan tâm đến chính sách của Đảng và Nhà nước ta đối với tôn giáo, vấn đề công bằng xã hội, đấu tranh chống tham nhũng hiện nay cũng như các vấn đề sinh hoạt tôn giáo, đời sống của bản thân.

Hiện nay, đạo sự Phật giáo Hoà Hảo tỉnh Vĩnh Long được tổ chức và có những hình thức hoạt động như sau:

- *Về tổ chức nhân sự:* Tính đến ngày 30/12/2001, Ban Đại diện tỉnh Vĩnh Long đã thừa nhận và ổn định tổ chức Ban Đại diện cho 26 xã, phường, thị trấn, nơi có đông tín đồ Phật giáo Hoà Hảo. Toàn tỉnh có 104 chức sắc (đại diện, trợ lí đạo sự) và khoảng 35.000 tín đồ. Đại lễ 18/5 hàng năm được tổ chức tại 48 điểm xã, phường, thị trấn...

- *Bộ phận công tác từ thiện xã hội:* Phật giáo Hoà Hảo tỉnh Vĩnh Long đã xây cất được 13 căn nhà tình thương giúp người nghèo không nhà ở. Mỗi căn nhà trị giá 3 triệu đồng. Toàn bộ số căn nhà tình thương này đã được Ban Đại diện bàn giao cho địa phương, trước sự chứng kiến của chính quyền và Mặt trận Tổ quốc. Tín đồ cũng cấp 43 bộ sườn gỗ, trị giá mỗi bộ 400.000 đồng và lợp lại 10 căn nhà, mỗi căn trị giá 400.000 đồng. Tổng cộng vật tư tính bằng tiền là 62.200.000 đồng và 300 ngày công do đồng đạo tự đóng góp. Năm 2000, Ban Đại diện Phật giáo Hoà Hảo còn quyên góp 50 - 60 tấn gạo ủng hộ cho vùng bão lụt. Ngày đại lễ 18/5

năm Tân Ty (2001), Ban Từ thiện - Xã hội ở các điểm lễ còn giúp đồng bào nghèo 400 phần quà bằng tiền, gạo, trị giá mỗi phần là 50.000 đồng. Đặc biệt, hiện nay Phật giáo Hoà Hảo tỉnh Vĩnh Long đẩy lên phong trào từ thiện - xã hội bằng cách chuyên nấu cháo, nước sôi cho bệnh viện, phục vụ người nghèo tại các bệnh viện cả 3 tuyến tỉnh, huyện, và xã. Các tổ thức từ thiện của Phật giáo Hoà Hảo, cùng với sự giúp đỡ của các cấp chính quyền, đoàn thể như Mặt trận Tổ quốc và Hội Chữ thập đỏ, sau khi được thành lập đã chia ra nhiều tổ nhỏ có mặt ở hầu hết các bệnh viện, trạm xá từ tỉnh đến xã. Hội Chữ thập đỏ các xã được phép đi vận động quyên góp gạo về nấu cháo cho người nghèo, người bệnh... Bà con thành lập các điểm cho gạo người nghèo (huyện Bình Minh có 18 điểm). Hội Chữ thập đỏ và Mặt trận Tổ quốc kết hợp với tổ chức từ thiện Phật giáo Hoà Hảo để xét tặng quà cho người nghèo, mỗi phần trị giá 50.000 đồng.

- *Bộ phận phổ truyền giáo lí:* Vào những ngày đại lễ, trợ lí đạo sự phổ truyền giáo lí tỉnh kết hợp với đại diện các cơ sở tổ chức những buổi đọc sám giảng; hướng dẫn tín đồ thực hiện đúng Thông bạch do Ban Đại diện đề ra; phổ biến trên 500 cuốn *Sám giảng giáo lí* và một số tài liệu của Ban Đại diện (Tập văn Hương Sen); tổ chức các buổi sinh hoạt đạo sự thường kì, mỗi cơ sở 2 lần/tháng.

Nội dung các buổi sinh hoạt là nghe sám giảng giáo lí Phật giáo Hoà Hảo, đánh giá lại những công việc từ thiện, an ninh trật tự ở vùng dân cư ... Ngoài ra, Ban Đại diện còn mở nhiều lớp bồi dưỡng giáo lí căn bản cho tín đồ.

- *Bộ phận kiểm soát:* Nhiệm vụ của bộ phận này là thực hiện đơn đốc, kiểm soát các cơ sở đạo giữ đúng luật đạo, luật pháp Nhà nước; kiểm soát thực hiện đại lễ 18/5 và các lớp bồi dưỡng giáo lí căn bản của Phật giáo Hoà Hảo.

- *Bộ phận liên lạc:* Nhiệm vụ của bộ phận này là tổng đạt văn bản của Ban Đại diện tỉnh đến các tín đồ; liên lạc chặt chẽ với các cơ sở đạo; thường xuyên quan hệ, xin ý kiến chính quyền để được giúp đỡ, nhằm làm tốt việc đạo, việc đời.

Tóm lại, tín đồ Phật giáo Hoà Hảo tỉnh Vĩnh Long đa số là những nông dân nghèo, theo đạo nhằm giải quyết nhu cầu tâm linh chân chính. Tuy có những xáo trộn do một số kẻ lợi dụng tôn giáo để thực hiện mưu đồ riêng nhưng đại đa số tín đồ Phật giáo Hoà Hảo luôn có tinh thần yêu quê hương đất nước, muốn xây dựng một cuộc sống "Tốt đời, đẹp đạo". Đa số bà con muốn cầu nguyện tại nhà và hoạt động từ thiện - xã hội. Ý nguyện cao nhất của bà con là làm cho đời sống người dân được nâng cao hơn và đất nước được phát triển giàu mạnh./.